

Svar på remiss om Europeiska kommissionens förslag till förordning om utveckling av moln och AI

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

Energiföretagen stödjer ambitionen att stärka Europas AI- och datacenterkapacitet. Förslaget innehåller flera välkomna skrivningar om kopplingen mellan datacenterutbyggnad och energisystemets utveckling, bland annat genom krav på att beakta nätkapacitet, energibehov och energiplanering. Samtidigt behandlas dessa frågor i stor utsträckning inom ramen för särskilda accelerationszoner. Energiföretagen anser att datacenterutbyggnad i stället bör integreras i planeringen av energisystemet som helhet. Utbyggnaden behöver samordnas med investeringar i elproduktion, elnät och flexibilitetsresurser för att säkerställa ett kostnadseffektivt och robust energisystem samt möjliggöra nyttiggörande av spillvärme och andra energisystemnyttor där det är tekniskt och ekonomiskt motiverat. Accelerationszoner bör inte utformas på ett sätt som minskar flexibiliteten eller leder till suboptimering av energisystemet. Eventuella incitament eller prioriteringar bör bygga på objektiva och teknikneutrala kriterier kopplade till faktisk systemnytta. Energiföretagen anser vidare att medlemsstaternas handlingsutrymme i frågor som rör nationell säkerhet och samhällskritisk infrastruktur måste värnas samt att konsekvensanalysen behöver stärkas, särskilt avseende påverkan på elpriser, nätinvesteringar, annan elektrifiering och energisystemets samlade kostnader.

Datacenterutbyggnad måste samordnas med energisystemets utveckling

Energiföretagen välkomnar att förslaget tydligt uppmärksammar kopplingen mellan datacenterutbyggnad och energisystemets kapacitet, bland annat genom krav på att beakta tillgänglig och framtida nätkapacitet samt framtida energibehov. Dessa delar behöver dock utvecklas ytterligare för att säkerställa att en accelererad datacenterutbyggnad kan ske kostnadseffektivt och i takt med utvecklingen av elproduktion, elnät och flexibilitetsresurser. Vi välkomnar även kravet i artikel 10.4 på att TSO och DSO ska involveras och understryker att denna involvering behöver ske tidigt och få reell betydelse för accelerationszonernas lokalisering och dimensionering.

Energiföretagen ser positivt på att förordningsförslaget innehåller flera skrivningar som kopplar datacenterutbyggnad till energisystemets utveckling. Samtidigt riskerar fokus på särskilda accelerationszoner att ge intrycket att energisystemfrågorna främst är relevanta inom dessa geografiskt avgränsade områden. Datacenterutbyggnad påverkar emellertid elsystemet som helhet och bör därför integreras i den övergripande planeringen av produktion, nät, flexibilitet och värmeinfrastruktur.

Förslaget aktualiserar också frågan om proaktiva nätinvesteringar (anticipatory investments). Energiföretagen delar bedömningen att nätplaneringen behöver kunna ta höjd för framtida behov. Samtidigt behöver regelverket säkerställa en rimlig risk- och kostnadsfördelning när nätinvesteringar dimensioneras utifrån stora framtida anslutningar vars genomförande eller effektbehov kan vara osäkert. Nätföretagen behöver ges regulatoriska förutsättningar att genomföra motiverade föregripande investeringar utan att bära en oskälig risk för kostnader kopplade till projekt som inte realiserar.

Energiföretagen välkomnar att förslaget lyfter fram flexibla anslutningsavtal som ett möjligt verktyg. Sådana lösningar kan bidra till ett effektivare utnyttjande av befintlig nätkapacitet och möjliggöra tidigare anslutning när den anslutande verksamheten har tekniska och kommersiella förutsättningar att anpassa sitt effektuttag. Regelverket bör samtidigt vara teknikneutralt och inte utformas specifikt för datacenter.

Särskild vikt bör läggas vid möjligheten att nyttiggöra spillvärme i befintliga fjärrvärmesystem, eftersom det kan minska behovet av annan energitillförsel och stärka resurseffektiviteten i energisystemet. Den snabbt växande AI-relaterade datacenterkapaciteten medför samtidigt ett kraftigt ökande kylbehov. Där det är tekniskt och ekonomiskt motiverat bör möjligheterna att använda fjärrkyla samt integrerade fjärrvärme- och fjärrkylalösningar tas tillvara för att minska elanvändningen för kylning och öka nyttan för energisystemet. En sådan integration förutsätter dock investeringar i såväl sammankopplingsledningar i fjärrvärmenäten som storskaliga värmepumpar för att kunna tillvarata och uppgradera restvärmen.

Det bör tydliggöras att medlemsstaterna har möjlighet att väga energisystemets samlade behov mot enskilda datacenterprojekts behov av el och nätkapacitet. Energiföretagen anser samtidigt att samma grundläggande villkor bör gälla för alla elanvändare. Eventuella incitament eller prioriteringar bör baseras på objektiva och teknikneutralt kalkylerade kriterier kopplade till faktisk systemnytta, såsom flexibilitet, spillvärmeåtervinning eller bidrag till ny elproduktion. Detta ligger i linje med principen om likvärdiga villkor och ett effektivt energisystem.

Nationella moln- och AI-strategier bör omfatta energisystemets utveckling

Energiföretagen är positiva till förslaget om nationella moln- och AI-strategier. För att stärka såväl Europas konkurrenskraft och AI-kapacitet behövs en aktiv och långsiktig näringspolitik som skapar goda förutsättningar för investeringar i både digital och fysisk infrastruktur. De nationella strategierna bör ha ett tydligt

energisystemperspektiv. Datacenterutbyggnad förutsätter tillräcklig elproduktion, nätkapacitet och flexibilitet. Strategierna bör därför beskriva hur utvecklingen av datacenter samordnas med investeringar i elproduktion och elnät. Strategierna bör även tydliggöra hur spillvärme från datacenter kan tas tillvara där det är tekniskt och ekonomiskt motiverat samt hur konsekvenser för effektbehov, elpriser, fjärrvärmesystem och annan elektrifiering ska hanteras för att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad. Det är också angeläget att det sker en samordning med EU:s energieffektivitetsdirektivs krav på att utvärdera och ta tillvara restvärme från datacenter, hållbarhetsmärkning och de parallellt föreslagna prestandakraven på datacenter.

Accelerationszoner för datacenteretablering kan bli suboptimala

Datacenteretableringar bör ses som en integrerad del av energisystemets utveckling snarare än som fristående industrietableringar. Energiföretagen har i flera lagstiftningsprocesser framhållit vikten av att tillståndprocesser och utpekade prioriteringsområden utformas utifrån ett systemperspektiv, där olika samhällsintressen och användningar av el behöver vägas mot varandra. Energiföretagen välkomnar att elnätskapacitet, energibehov och möjligheten att nyttiggöra spillvärme ska beaktas vid utpekandet av accelerationszoner. För att undvika suboptimering är det avgörande att nätföretagen och fjärrvärmebolag involveras tidigt i processen och att zonerna utformas med utgångspunkt i energisystemets faktiska och långsiktiga förutsättningar, snarare än enbart datacentersektorns etableringsbehov

Åtgärder för att påskynda etableringen av datacenter bör inte innebära att en viss kategori elanvändare generellt prioriteras framför andra. Om regelverk eller marknadsmodeller ändå utformas för att premiera vissa investeringar bör det ske utifrån objektiva, konkurrens- och teknikneutrala kriterier som bidrar till energisystemets funktion och effektivitet.

Utbyggnaden av datacenter behöver, liksom utbyggnaden av ny elproduktion, energilager och elnät, ske i takt med energisystemets utveckling för att säkerställa ett robust elsystem, en kostnadseffektiv omställning och konkurrenskraftiga elpriser för hushåll och företag. Storskaliga nya elförbrukare bör bedömas utifrån sin samlade påverkan på effektbalans, nätkapacitet, systemkostnader och möjligheterna att genomföra övrig elektrifiering.

Kortare tillståndstider för själva datacenteretableringen får i övrigt inte skapa en förväntan om motsvarande rätt till snabb nätanslutning där nätkapacitet saknas. Processerna behöver samordnas så att accelererade tillstånd inte endast flyttar flaskhalsen från tillståndprocessen till elnätet.

Det bör också noteras att Svenska kraftnät är igång att sätta upp ett pilotprojekt för kapacitetszoner för anslutning¹. Energiföretagen vill lyfta att pilotprojektet för

¹ [Rapport regeringsuppdrag att se över anslutningsprocessen till elsystemet och tillträdet till elmarknaden | Svenska kraftnät](#)

kapacitetszoner bör samordnas med CADA-processen för att undvika parallella och potentiellt motstridiga modeller för zonindelning.

Medlemsstaternas handlingsutrymme måste värnas

Förslaget ger kommissionen omfattande befogenheter att fastställa riskbedömningar, tillitsnivåer och kategoriseringar av verksamheter. Energiföretagen anser att bedömningar som rör nationell säkerhet, totalförsvär och andra samhällskritiska funktioner även fortsättningsvis måste vara ett nationellt ansvar. Detta gäller särskilt områden som energiinfrastruktur, elförsörjning och annan samhällsviktig verksamhet där medlemsstaterna har bäst förutsättningar att bedöma risker, sårbarheter och skyddsbehov. Kommissionens befogenheter bör därför avgränsas tydligare för att säkerställa medlemsstaternas handlingsutrymme och ansvar för nationell säkerhet.

Konsekvensanalysen behöver stärkas

Energiföretagen bedömer att konsekvensanalysen behöver utvecklas ytterligare. Förslaget saknar en tillräcklig analys av hur en omfattande utbyggnad av datacenterkapacitet påverkar elpriser, behovet av nätutbyggnad, annan elektrifiering och energisystemets samlade kostnader. Det behövs även en tydligare bedömning av vilka investeringar som krävs i elproduktion, elnät och flexibilitetsresurser för att möta den ökade efterfrågan på el från datacenteretableringar om dessa ska målsättas i nationella strategier. Dessa konsekvenser bör analyseras närmare innan förordningen slutligt utformas.

Analysen bör även belysa vilka marknadsbaserade incitament som kan bidra till att datacenter stärker energisystemet genom exempelvis flexibilitet, energilagring, spillvärmeåtervinning eller investeringar i ny elproduktion, innan mer ingripande reglering övervägs.

Sara Emanuelsson

Chef Politik och Samhälle